

राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यबिधि २०७१
पहिलो संशोधन २०७२

के थिए	के प्रस्ताव गरेको	कारण
केन्द्रीय समिति सचिवालय भन्नाले अनुगमन तथा मूल्यांकन महाशाखा	अ.मू. महाशाखा को सदटा कृषि व्यवसाय प्र. महाशाखा	<ul style="list-style-type: none"> ❖ पुरस्कार सम्बन्धि काम कृ.व्य.प्र.म.बाट हुने गरेको ❖ काम गर्न सहजता
सूचना प्रबाह : जेठ महिना भित्र मन्त्रालयबाट राष्ट्रियस्तरका पत्रिकामा ३० दिने सूचना प्रकासित गर्ने	केन्द्रमा मन्त्रालय र जिल्लामा सम्बन्धित जिल्लाका जि.कृ.वि. समितिको सचिवालयले असार महिनाको पहिलो हप्ता भित्र स्थानिय पत्रिका र एफएमबाट ३० दिने सूचना प्रकासित गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> ❖ स्थानिय स्तरमा बढी पचार प्रसार गराउन ❖ जिल्ला समितिलाई प्रभावकारी र उत्तरदायी बनाउन
सूचना प्रबाहको २,३,बुँदामा मन्त्रालय	जिल्ला समिति	जिल्ला समितिलाई जिम्मेवार बनाउन
जिल्ला स्तरिय उत्कृष्ट कृषकको घोषणा र पुरस्कार वितरण मा नभएको	एक पटक राष्ट्रिय स्तरको सर्वोत्कृष्ट पुरस्कार पाई सकेको व्यक्तिलाई यस कार्यक्रममा निवेदन हाले पनि सहभागि नगराउने र उत्कृष्ट पुरस्कार मात्र पाएका व्यक्ति भने सर्वोत्कृष्ट पुरस्कारको लागि सहभागि हुन पाउने छैन। तर यस्ता व्यक्तिलाई दोश्रो वर्ष पनि वा दोहोराइने गरि जिल्लास्तरको पुरस्कार रकम भने दिइने छैन। यस्ता उत्कृष्ट व्यक्तिको सर्वोत्कृष्ट पुरस्कारको चाहना राखि निवेदन राखेमा निजले कुन सालमा उत्कृष्ट पुरस्कार पाएको हो सो को प्रमाण सहित अधिकृत क्षेत्रीय स्तरमा सिफारिस गरि पठाउन भने सकिने छैन (क्षेत्रीय स्तर सम्म लागु हुने)	उत्कृष्ट सबैलाई पुरस्कृत हुने अवसर प्रदान हुने
केन्द्रीय समितिको प्राविधिक उप समिति गठन नभएका	आवश्यक ठानिएका मूल्यांकन कार्यमा संलग्न अधिकृत सदस्य थप गर्ने	छनौट कार्यमा सहभागिको राय सुझाव र सहजताको लागि
राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक घोषणा र पुरस्कार अघार १५ धान दिवस अवसरमा	गणतन्त्र दीवसको अवसरमा जेठ १५ गते घोषणा र पुरस्कार वितरण।	धान दिवसमा नार्क, कृषि विभागका धान रोपाइका कार्यक्रम भइ रहने र समय अभाव हुने। हतारमा प्रभावकारी नहुने
	राष्ट्रिय स्तरको पुरस्कारको लागि एक पटक सर्वोत्कृष्ट पुरस्कार पाई सकेको व्यक्तिलाई दोश्रो पटक समावेस गराईने छैन तर उत्कृष्ट पुरस्कारमात्र पाएका व्यक्ति भने क्षेत्रीय समितिलाई सिफारिस अनुसारि सर्वोत्कृष्ट पुरस्कारको लागि सहभागि हुन पाउने तर पुनः उत्कृष्ट पुरस्कार भने दोहोराएर दिइने छैन।	<ul style="list-style-type: none"> ❖ उत्कृष्ट सबैलाई अवसर उपलब्ध हुने ❖ नयां नयां कृषक तथा युवाहरु कृषि पेशामा आर्कसित हुने

राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७१

(पहिलो शंशोधन २०७२)

१. पृष्ठभूमि

नेपालको भौगोलिक परिवेशले उपलब्ध गराएको अवसर र आधुनिक कृषि प्रविधिहरूको उपयोग गरी व्यवसायिक कृषिको माध्यमबाट दीयो आर्थिक वृद्धि तथा खाद्य सुरक्षा सुनिश्चित गर्न सकिने सम्भावना विद्यमान रहेको छ। कृषि भूमिको अनुपयुक्त प्रयोग र निवाहमुखी कृषि प्रणालीको कारण कृषि क्षेत्रमा संलग्न कृषकहरूले प्रयोग्य मात्रामा आम्दानी गर्न नसकी कृषि पेशा अरु पेशाको तुलनामा आकर्षक र सम्मानित हुन सकेको छैन। कृषि क्षेत्र आकर्षक नभएका कारण लाखौं युवाहरू वैदेशिक रोजगारमा जान बाध्य भएका छन् भने शिक्षित युवाहरूलाई यस क्षेत्रमा संलग्न गराउन चुनौती पूर्ण छ। कृषि क्षेत्रलाई उत्पादन र रोजगारको माध्यमबाट आकर्षक क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न एकातिर शिक्षित युवाहरूलाई कृषि पेशामा आकर्षित गरी देश भित्रै स्वरोजगार शृजना गर्नुपर्ने जरुरी छ भने अर्कोतिर कृषि पेशामा संलग्न भएका व्यवसायिक र अर्ध व्यवसायिक कृषकहरूलाई थप प्रोत्साहन गरी कृषि पेशालाई सम्मानित र व्यवसायिक बनाउनु पर्ने आवश्यकता छ। यसै परिप्रेक्ष्यमा नेपाल सरकारले आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को बजेट बत्तियको बुदा नं. ९९ मा उत्कृष्ट कृषकहरूलाई प्रोत्साहित गर्न राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार प्रदान गरिने छ उत्तेक्ष्य भएको कार्यक्रम अनुरूप राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कारलाई आगामी वर्षहरूमा निरन्तरता दिनका लागि यो कार्यविधि तयार गरी लागू गरिएको छ। वर्तमान परिवेसमा यो कार्यविधिमा केही कुरा संशोधन र परिमार्जन गर्न आवश्यक भएकोले संशोधन र परिमार्जन गरि लागू गरिएको छ।

खण्ड क

प्रारम्भिक

२. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

- (क) यो कार्यविधिको नाम “राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७१” रहेको छ।
 (ख) यो कार्यविधि नेपाल सरकार, कृषि विकास मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएको मितिबाट लागू हुनेछ।

३. उद्देश्यहरू : यस कार्यक्रम उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेको छन् :-

- (क) कृषकको योगदानलाई सम्मान गर्न।
 (ख) कृषि पेशालाई समाजको आकर्षक एवं सम्मानित पेशाको रूपमा स्थापित गर्न सहयोग पुऱ्याउने।
 (ग) कृषकहरूको मनोबल उच्च राख्न सहयोग पुऱ्याउने।
 (घ) कृषक समुदायमा स्वस्थ्य प्रतिस्पर्धाको भावना विकास गरी कृषि पेशालाई व्यवसायिक बनाउन सहयोग

पुन्याउने ।

(ङ) शिक्षित युवालाई कृषि पेशा तर्फ आकर्षित गर्न सहयोग पुन्याउने ।

४. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

(क) "कार्यक्रम" भन्नाले राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रमलाई सम्झनु पर्दछ ।

(ख) "राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कारको लागि कृषकको न्यूनतम योग्यता" भन्नाले यसै कार्यविधिको अनुसूची १ मा उल्लेख भएको राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रममा सहभागिताका लागि न्यूनतम मापदण्ड जनाउँदछ ।

(ग) "जिल्ला समिति" भन्नाले जिल्ला कृषि विकास समितिलाई जनाउँदछ ।

(घ) "क्षेत्रीय समिति" भन्नाले क्षेत्रीय कृषि विकास समितिलाई जनाउँदछ ।

(ङ) "केन्द्रिय समिति" भन्नाले कृषि मन्त्रालयमा रहेको समितिलाई जनाउँदछ ।

(च) "जिल्ला समितिको सचिवालय" भन्नाले जिल्ला कृषि विकास कार्यालयलाई जनाउँदछ ।

(छ) "क्षेत्रीय समितिको सचिवालय" भन्नाले क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालयलाई जनाउँदछ ।

(ज) "केन्द्रिय समितिको सचिवालय" भन्नाले कृषि व्यवसाय प्रबर्द्दन तथा तथ्यांक महाशाखा, कृषि विकास मन्त्रालयलाई जनाउँदछ ।

(झ) "सम्बन्धित कार्यालय" भन्नाले जिल्ला कृषि विकास कार्यालय वा जिल्ला पशु सेवा कार्यालय वा सो मातहतका कृषि केन्द्र तथा पशु सेवा केन्द्र समेतलाई जनाउँदछ ।

(ञ) "विभाग" भन्नाले कृषि विभाग/पशु सेवा विभाग जनाउँदछ ।

(ट) "मन्त्रालय" भन्नाले कृषि विकास मन्त्रालयलाई जनाउँदछ ।

खण्ड ख

उत्कृष्ट कृषक छनौट, पुरस्कार एवं सम्मानको व्यवस्था

५. उत्कृष्ट कृषक छनौट विधि: यस कार्यक्रम अन्तर्गत उत्कृष्ट कृषकको छनौट देहाय बमोजिमको विधि अनुसार हुनेछ ।

(क) सूचना प्रवाह:

१. राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रमका सहभागी हुन केन्द्रमा मन्त्रालय बाट राष्ट्रियस्तर पत्रिकामा र सम्बन्धित जिल्लाका जिल्ला कृषि विकास समिति सचिवालयबाट असार महिनाको पहिलो हप्ता भित्र स्थानिय पत्रिकामा तथा एफएमबाट ३० दिनको सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरी कृषकहरुबाट निवेदन आव्वान गरिनेछ ।

२. जिल्ला समितिबाट जारी गर्ने सार्वजनिक सूचनामा कार्यक्रममा सहभागी हुने कृषकको न्यूनतम मापदण्ड (योग्यता), निवेदन पाउने र दर्ता गर्ने कार्यालय, निवेदन दर्ता गर्ने अन्तिम मिति बारे स्पष्ट उल्लेख गरिनेछ ।

29/06/2024

३
१०८

४०

६

८

३. जिल्ला समितिबाट ले आह्वान गरेको कार्यक्रमको सूचनावारे मातहतका निकायहरुमा उपयुक्त संचार माध्यम मार्फत प्रचार प्रसार गरिनेछ ।

४. कृषकलाई यस कार्यक्रमको लागि निवेदन फारम उपलब्ध गराउने दायित्व जिल्ला कृषि विकास कार्यालय वा जिल्ला पशु सेवा कार्यालय तथा सो मातहतका कृषि सेवा तथा पशु सेवा कृषकहरुका हुनेछ ।

५. यस कार्यक्रममा सहभागी हुने कृषकहरुले तोकिएको मिति भित्र निवेदन फारम सम्बन्धित कार्यालय वा कृषि तथा पशु सेवा केन्द्रमा दर्ता गर्नु पर्नेछ ।

६. सम्बन्धित कार्यालय वा कृषि सेवा तथा पशु सेवा केन्द्रले सिफारिस सहित कृषकको निवेदन फारम तोकिएको मिति भित्र जिल्ला समितिको सचिवालयमा पेश गर्नु पर्नेछ । तोकिएको मिति भित्र प्राप्त नभएको निवेदन फारम यस कार्यक्रममा समावेश गरिने छैन ।

(ख) जिल्लास्तरमा निवेदन संकलन एवं मूल्याङ्कन विधि:

१. कृषकले पेश गरको निवेदन फारम संकलन गर्ने तथा मूल्याङ्कनको लागि जिल्ला समितिमा पेश गर्ने दायित्व सम्बन्धित कार्यालयको हुनेछ ।

२. जिल्ला समितिले कृषकहरुबाट पेश भएका निवेदन फारमहरुको मूल्याङ्कनको लागि देहाय बमोजिमको कार्यालयका प्रतिनिधिहरु रहने गरि एक प्राविधिक उप-समिति गठन गरिनेछ ।

(क) अधिकृत स्तर प्रतिनिधि, जिल्ला विकास समिति संयोजक

(ख) अधिकृत स्तर प्रतिनिधि, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय सदस्य

(ग) अधिकृत स्तर प्रतिनिधि, जिल्ला पशु सेवा कार्यालय सदस्य

जिल्ला स्तरको प्राविधिक उप-समितिले कृषकहरुको निवेदन फारम यसै कार्यविधिको अनुसूची ४ मा उल्लेखित मूल्याङ्कन मापदण्डका आधारमा मूल्याङ्कन गर्नेछ ।

३. प्राविधिक उप-समितिले मूल्याङ्कन प्रतिवेदन भाद्र मसान्त भित्र जिल्ला समितिमा पेश गर्नेछ ।

४. प्राविधिक उप-समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार जिल्ला समितिले तोके बमोजिम हुनेछ ।

५. जिल्ला समिति वा प्राविधिक उप-समितिले कृषकबाट पेश भएको विवरण रुजु गर्न स्थलगत निरिक्षण समेत गर्नेछ ।

(ग) जिल्ला स्तरीय उत्कृष्ट कृषक घोषणा एवं पुरस्कार वितरणः

१. प्राविधिक उप समितिको मूल्याङ्कन प्रतिवेदनको आधारमा जिल्ला समितिले ३ जना कृषकहरुलाई जिल्लाको उत्कृष्ट कृषक घोषणा गर्नेछ ।

३

३

२. जिल्लाका उत्कृष्ट कृषकहरुलाई पुरस्कार एवं सम्मान गर्न आवश्यक पर्ने बजेट रकम जिल्ला समितिको

सचिवालयले बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गरी व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

३. जिल्ला समितिको सचिवालयबाट विश्व खाद्य दिवसको अवसरमा उत्कृष्ट कृषकहरुलाई पुरस्कार एवं सम्मान

गर्ने कार्यक्रम आयोजना गरिने छ ।

४. जिल्ला समितिको सचिवालयबाट उत्कृष्ट कृषकलाई जनही रु. १०,०००/- (अक्षेरपी रु. दश हजार मात्र)

पुरस्कार नगद र प्रमाणपत्र सहित सम्मान गरिने छ ।

५. जिल्ला स्तरमा पुरस्कृत एवं सम्मानित उत्कृष्ट कृषकहरुलाई राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार एवं सम्मानको

लागि जिल्ला समितिले सिफारिससाथ सम्पूर्ण विवरणहरु क्षेत्रीय कृषि विकास समितिको सचिवालयमा पठाउनु

पर्नेछ ।

६. एक पटक राष्ट्रिय स्तरको सर्वोत्कृष्ट पुरष्कार पाई सकेको व्यक्तिलाई ५ वर्षसम्म यस कार्यक्रममा निवेदन

हाले पनि सहभागि नराउने र उत्कृष्ट पुरष्कार मात्र पाएका व्यक्ति भने सर्वोत्कृष्ट पुरष्कारको लागि सहभागि

हुन पाउने छन् । तर यस्ता व्यक्तिलाई दोश्रो वर्ष पनि वा दोहोरिने गरी जिल्लास्तरको पुरस्कार रकम भने दिइने

हैन । यस्ता उत्कृष्ट व्यक्तिको सर्वोत्कृष्ट पुरष्कारको चाहना राखि निवेदन राखेमा निजले कुन सालमा

उत्कृष्ट पुरष्कार पाएको हो सो को प्रमाण सहित क्षेत्रीय स्तरमा सिफारिस गरि पठाउन भने सकिने छ ।

(घ) क्षेत्रीय स्तरमा निवेदन संकलन एवं मूल्याङ्कन विधि:

१. क्षेत्रीय समितिको सचिवालयमा जिल्ला समितिले सिफारिस साथ पेश गरेका जिल्ला स्तरका उत्कृष्ट

कृषकहरुको निवेदन फारम मात्र संकलन गरिने छ ।

२. क्षेत्रीय मातहतका विभिन्न जिल्लाबाट राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार एवं सम्मानको लागि जिल्ला स्तरका उत्कृष्ट कृषकहरुको निवेदन फारम संकलन एवं क्षेत्रीय समितिमा पेश गर्ने दायित्व क्षेत्रीय समितिको हुनेछ ।

३. क्षेत्रीय समितिले विभिन्न जिल्लाका उत्कृष्ट कृषकहरुको निवेदन फारमहरुको मूल्याङ्कनको लागि देहाय बमोजिमको कार्यालयका प्रतिनिधिहरु रहने गरि एक प्राविधिक उप-समिति गठन गर्नेछ ।

(क) प्रतिनिधि, वरिष्ठ वैज्ञानिक, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद, सम्बन्धित क्षेत्रीय कार्यालय संयोजक

(ख) प्रतिनिधि उप सचिव स्तर, क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय सदस्य

(ग) प्रतिनिधि उप सचिव स्तर, क्षेत्रीय पशु सेवा निर्देशनालय सदस्य

४. क्षेत्रीय स्तरको प्राविधिक उप-समितिले कृषकहरुको निवेदन फारम यसै कार्यविधिको अनुसूची ४ मा उल्लेखित मूल्याङ्कन मापदण्डका आधारमा मूल्याङ्कन गर्नेछ । प्राविधिक उप-समितिले मूल्याङ्कन प्रतिवेदन क्षेत्रीय समितिमा मंसीर मसान्त भित्र पेश गरि सक्तु पर्नेछ ।

५. प्राविधिक उप-समितिले कृषकबाट पेश भएको विवरण रुजू गर्न स्थलगत निरिक्षण समेत गर्न सक्नेछ ।

(ड) क्षेत्रीय स्तर उत्कृष्ट कृषक घोषणा एवं पुरस्कार वितरणः

१. प्राविधिक उप-समितिको प्रतिवेदनको आधारमा क्षेत्रीय समितिले ५ जना कृषकहरुलाई उत्कृष्ट कृषक घोषणा गर्नेछ ।
२. क्षेत्रीय स्तरका उत्कृष्ट कृषकहरुलाई पुरस्कार एवं सम्मान गर्न आवश्यक पर्ने बजेट क्षेत्रीय समितिको सचिवालयले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गरी व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
३. क्षेत्रीय समितिको सचिवालयबाट वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गोष्ठीको अवसरमा उत्कृष्ट कृषकहरुलाई पुरस्कार एवं सम्मान गर्ने कार्यक्रम आयोजना गरिने छ ।
४. क्षेत्रीय समितिको सचिवालयले उत्कृष्ट कृषकलाई जनही रु. २५,०००/- (अक्षेरेपी रु. पच्चीस हजार मात्र) पुरस्कार नगद र प्रमाण-पत्र सहित सम्मान गर्नेछ ।
५. क्षेत्रीय स्तरमा पुरस्कृत एवं सम्मानित उत्कृष्ट कृषकहरुलाई राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार एवं सम्मानको लागि क्षेत्रीय समितिले सम्पूर्ण आवश्यक कागजात सहित सिफारिससाथ केन्द्रिय समितिको सचिवालयमा पठाउने छ ।
६. एक पटक राष्ट्रिय स्तरको सर्वोत्कृष्ट पुरष्कार पाई सकेको व्यक्तिलाई ५ वर्षसम्म यस कार्यक्रममा क्षेत्रीय स्तरको पुरष्कारमा सहभागि नराउने र उत्कृष्ट पुरष्कार मात्र पाएका व्यक्ति भने सर्वोत्कृष्ट पुरष्कारको लागि जिल्ला समितिको सिफारिस अनुसार सहभागि हुन पाउने छैन । तर यस्ता व्यक्तिलाई दोश्रो वर्ष पनि वा दोहोरिने गरि क्षेत्रीयस्तरको पुरष्कार रकम भने दिइने छैन । यस्ता उत्कृष्ट व्यक्तिको सर्वोत्कृष्ट पुरष्कारको चाहना राखि निवेदन राखेर जिल्ला समितिको सिफारिस भइ आएमा निजले कुन सालमा उत्कृष्ट पुरष्कार पाएको हो सो को प्रमाण सहित मन्त्रालयमा सिफारिस गरि पठाउन भने सकिने छ ।

(च) केन्द्रिय स्तरमा निवेदन संकलन एवं मूल्याङ्कन विधि:

१. केन्द्रिय समितिको सचिवालयमा क्षेत्रीय स्तरका उत्कृष्ट कृषकहरुको निवेदन फारम मात्र संकलन गरिने छ ।
२. क्षेत्रीय समितिबाट राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार एवं सम्मानको लागि सिफारिस साथ प्राप्त निवेदन फारम केन्द्रिय समितिमा पेश गर्ने दायित्व कृषि व्यवसाय प्रबद्धन तथा तथ्यांक महाशाखा, कृषि विकास मन्त्रालयको हुनेछ ।
३. केन्द्रिय समितिले क्षेत्रीय समितिको सिफारिस साथ पेश भएको उत्कृष्ट कृषकहरुको निवेदन फारमहरुको मूल्याङ्कनको लागि देहाय बमोजिमको कार्यालयका प्रतिनिधिहरु रहने गरि एक प्राविधिक उप-समिति गठन गर्न सक्ने छ ।

(क) सह-सचिव, कृषि व्यवसाय प्रबद्धन तथा तथ्यांक महाशाखा, कृषि विकास मन्त्रालय संयोजक
(ख) उप-महार्मिशक (अनुगमन), कृषि विभाग सदस्य

(ग) उप-महार्निंशक (प्रशासन), पशु सेवा विभाग	सदस्य
(घ) उप-महार्निंशक, खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभाग	सदस्य
(ङ) निर्देशक (योजना तथा समन्वय), नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्	सदस्य
(च) कार्यकारी निर्देशक, कृषि उद्यम केन्द्र	सदस्य
(छ) प्रमुख आर्थिक प्रशासन शाखा, कृषि विकास मन्त्रालय	सदस्य
(ज) आबश्यक ठानिएका मूल्यांकन कार्यमा संलग्न अधिकृत	सदस्य
(झ) वरिष्ठ कृषि अर्थ विज्ञ, कृषि व्यवसाय प्रबद्धन शाखा, कृषि विकास मन्त्रालय	सदस्य-सचिव
४. केन्द्रिय स्तरको प्राविधिक उप-समितिले कृषकहरुको निवेदन फारम यसै कार्यविधिको अनुसूची ४ मा उल्लेखित मूल्याङ्कन मापदण्डका आधारमा मूल्याङ्कन गर्नेछ । प्राविधिक उप-समितिले मूल्याङ्कन प्रतिवेदन केन्द्रिय समितिमा बैशाख मसान्त भित्र पेश गरि सक्नु पर्नेछ ।	
५. प्राविधिक उप-समितिले कृषकबाट पेश भएको विवरण रुजू गर्न स्थलगत निरिक्षण समेत गर्न सक्नेछ ।	
६. केन्द्रीय समिति गठन : प्राविधिक उप समितिले मूल्यांकनको आधारमा छनौट गरेका उत्कृष्ट कृषकहरु को मनोनयन स्विकृत गर्न र पुनरावलोकनको लागि मन्त्रालयमा तपसिल अनुसारको केन्द्रीय समिति गठन हुनेछ ।	
संयोजक : सचिव, कृषि विकास मन्त्रालय	
सदस्य : महाशाखा प्रमुख, योजना महाशाखा, कृषि विकास मन्त्रालय	
सदस्य : महाशाखा प्रमुख, अनुगमन तथा मूल्यांकन महाशाखा, कृषि विकास मन्त्रालय	
सदस्य : महाशाखा प्रमुख, खाद्य सुरक्षा तथा बातावरण महाशाखा, कृषि विकास मन्त्रालय	
सदस्य : महाशाखा प्रमुख, नीति तथा अन्तराण्डिय सहयोग समन्वय महाशाखा, कृषि विकास मन्त्रालय	
सदस्य : महाशाखा प्रमुख, प्रशासन महाशाखा, कृषि विकास मन्त्रालय	
सदस्य : महाशाखा प्रमुख, कृषि व्यवसाय प्रबद्धन तथा तथ्यांक महाशाखा, कृषि विकास मन्त्रालय	
सदस्य सचिव : शाखा प्रमुख, कृषि व्यवसाय प्रबद्धन शाखा, कृषि विकास मन्त्रालय	

(छ) राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक घोषण एवं पुरस्कार :

१. केन्द्रियस्तरको प्राविधिक उप-समितिको प्रतिवेदनको आधारमा केन्द्रिय समितिले एक जना कृषकलाई राष्ट्रिय स्तरको सर्वोत्कृष्ट र चार जना कृषकहरुलाई उत्कृष्ट कृषक छनौट गर्नेछ ।
२. केन्द्रिय समितिले निर्णय गरी सर्वोत्कृष्ट र उत्कृष्ट कृषकहरुको नामवाली राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार एवं सम्मानको लागि कृषि विकास मन्त्रालयमा पठाउने छ ।
३. मन्त्रालयले राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कारबाट सम्मानित हुने कृषकहरुलाई जानकारी गराई पुरस्कार वितरण एवं सम्मान समारोहमा उपस्थितिका लागि आमन्त्रणको व्यवस्था गर्नेछ ।

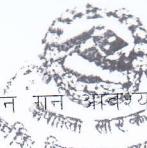
27/Jul/2018

३
६.

११

३

११

४. राष्ट्रिय स्तरको सर्वोत्कृष्ट र उत्कृष्ट कृषकहरुलाई पुरस्कार एवं सम्मान दिनांक २४ अगस्त २०१८ पर्यन्त बजेट रकम

कृषि विकास मन्त्रालयले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गरी व्यवस्था गर्न छ।

५. कृषि विकास मन्त्रालयले गणतन्त्र दीवसको अवसरमा जेठको १५ गते राष्ट्रपति सर्वोत्कृष्ट र उत्कृष्ट कृषकहरुलाई पुरस्कार एवं सम्मान गर्ने कार्यक्रम आयोजना गरिने छ। पुरस्कार वितरण कार्यक्रमको व्यवस्थापन कार्य कृषि विकास मन्त्रालय, कृषि व्यवसाय प्रबद्धन तथा तथ्यांक महाशाखाले गर्ने छ।

६. मन्त्रालयले सर्वोत्कृष्ट एक जना कृषकलाई रु. २,००,०००/- (अध्येतरपी रु. दुई लाख मात्र) नगद र प्रमाण पत्र र उत्कृष्ट कृषकलाई जनही रु. १,००,०००/- (अध्येतरपी रु. एक लाख मात्र) नगद पुरस्कार र प्रमाण पत्र सहित सम्मान गर्नेछ।

७. राष्ट्रिय स्तरको पुरस्कारको लागि एक पटक सर्वोत्कृष्ट पुरष्कार पाई सकेको व्यक्तिलाई दोशो पटक समावेस अधिकारीका वटु अधिकारी सहितको गराईने छैन तर उत्कृष्ट पुरस्कार मात्र पाएका व्यक्ति भने क्षेत्रीय समितिको सिफारिस अनुसार सर्वोत्कृष्ट पुरस्कारको लागि सहभागि हुन पाउने तर पुनः उत्कृष्ट पुरस्कार भने दोहोन्याएर दिइने छैन।

(ज) प्राविधिक उप-समितिहरुको बैठकका लागि बैठक भत्ता र खाजा खर्च सम्बन्धित कार्यालयले व्यवस्था गर्नेछ

खण्ड ग

कार्यक्रम व्यवस्थापन, अनुगमन, निरिक्षणको व्यवस्था

६. कार्यक्रम व्यवस्थापन, अनुगमन, निरिक्षण तथा सिफारिस सम्बन्धी व्यवस्थाहरु :

(क) राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रममा सहभागी हुन कृषकले निवेदन फारममा उल्लेख गरेको विवरण

सम्बन्धी स्थलगत निरिक्षण एवं कृषकको निवेदन फारम टिप्पणी सहितको सिफारिस गर्ने कार्य सम्बन्धित

कार्यालय वा कृषि सेवा तथा पशु सेवा केन्द्रको हुनेछ।

(ख) कृषकले पेश गरेको निवेदन फारममा उल्लेख भएको विवरण रुजू गर्न स्थलगत निरिक्षण एवं अनुगमन गर्ने

कार्य जिल्ला स्थित सम्बन्धित कार्यालय र जिल्ला कृषि विकास समितिको हुनेछ।

(ग) यस कार्यक्रम सम्बन्धी स्थलगत निरिक्षण एवं अनुगमन गर्ने कार्य जिल्ला समिति, क्षेत्रीय समिति, केन्द्रिय

समिति र मन्त्रालयबाट हुनेछ।

24/08/2018

3
11/...

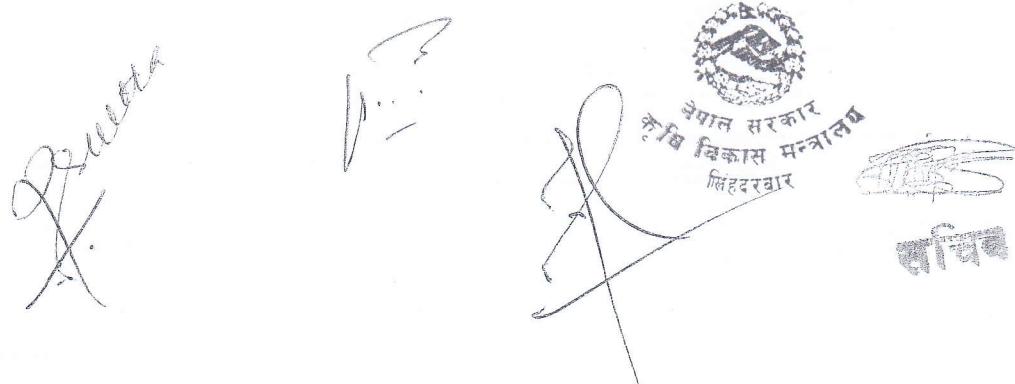
9

10

SDRS

७. विविधः

- (क) मन्त्रालयको कृषि व्यवसाय प्रबद्धन तथा तथ्याँड महाशाखाले राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार सम्बन्धी कार्यहरुको समन्वय गर्नेछ ।
- (ख) यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका विषयवस्तुका सम्बन्धमा कुनै अस्पष्टता भएमा सो को व्याख्या मन्त्रालयले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

अनुसूची १

राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रममा सहभागिताका लागि न्यूनतम मापदण्ड (तल तालिकामा उल्लेख भएको
मध्ये कुनै एक खेती वा पशुपन्दीपालन भए पनि हुने)

क्र.सं.	बालीको नाम	क्षेत्रफल/संख्या (न्यूनतम)	कैफियत
१	अन्नवाली तथा दलहन तेलहन वाली	तराईमा १५ कड्ठा र पहाडमा १० रोपनी	
२	तरकारी वाली, पुष्प तथा मसाला वाली	तराईमा ५ कड्ठा, पहाडमा २ रोपनी, प्लाष्टिक हाउस (१००० वर्ग फिट)	
३	स्याउ	१० वटा टनेल (५०० वर्ग फिट)	
४	अलैची, अदुवा	५ रोपनि	
५	आंप, ओखर, कटहर, अनार	५० बोट	
६	लिचि	७५ बोट	
७	अम्बा, सुन्तला, जुनार, स्याउ, नास्पाती, आरुवङ्गा	१०० बोट	
८	स्ट्रबेरी	२ रोपनि	
९	किंवी, कफि	५ रोपनि	
१०	केरा	७ कड्ठा	
११	चिया	५ रोपनि	
१२	ऊखु	१० कड्ठा	
१३	मौरीपालन	५० घार/गोला भएको।	
१४	माछापालन	तराईमा कम्तीमा ५ कड्ठा र पहाडमा ३ रोपनि	
१५	भेडा बाखा	भेडा : तराई ५० माउ, पहाड १०० माउ, बाखा ५० माउ	
१६	बंगुर सुगुर	२० माउ	
१७	गाई भैंसी	गाई १० माउ, भैंसी ७ माउ	
१८	कुखुरा	२००० वटा	
१९	हाँस	१००० वटा	
२०	घाँस खेती	तराई १० कड्ठा, पहाडमा ५ रोपनी	

नोट : उपरोक्त बाहेकका कुनै पनि जिल्लाहरुमा कुनै कृषकले कुनै थप नयाँ उत्कृष्ट व्यवसाय (कृषि तथा पशु पक्षि पालनमा) गरेको रहेछ, भने केही आधारहरु तय गर्नु पर्ने अवस्था आएमा जिल्ला कृषि विकास समितिको बैठकबाट निर्धारण गर्न सकिने छ र सो को पुष्टयाई संलग्न राखी पठाउनु पर्नेछ।

अनुसूची २

राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रममा भाग लिने कृषकले पेश गर्नुपर्ने निवेदनको ढाँचा

मिति :

श्रीमान् प्रमुखज्यू

जिल्ला कृषि विकास कार्यालय / जिल्ला पशु सेवा कार्यालय,

विषय: राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार कार्यक्रममा सहभागी गराई पाऊँ ।

श्री कृषि विकास मन्त्रालयको मिति.....को सार्वजनिक सुचना अनुसारको राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार प्रतियोगितामा मलाई सहभागी हुन इच्छा भएकोले मेरो विवरण सहितको निवेदन फारम दर्ता गरी दिनुहुन अनुरोध गर्दछु ।

निवेदक

नाम :

दस्तखत :

ठेगाना :

मोबाइल नं

Dinesh
W.S.
Sachin
90

अनुसूची ३

राष्ट्रपति उत्कृष्ट कृषक पुरस्कारको लागि कृषकले पेश गर्नुपर्ने निवेदन फारम (नमूना)

१. कार्यक्रममा सहभागी हुने कृषकको नामः

२. जन्म स्थान र जन्म मिति :

३. सहभागीको स्थायी ठेगाना:

४. पत्राचारको ठेगाना:

५. श्रोत साधनको विवरण

फोटो
अनिवार्य

क्र.सं.	विवरण	इकाई	परिमाण
१.	कृषकसंग भएको श्रोत साधन		
क)	कुल जग्गाको क्षेत्रफल (ठेक्का लिएको जग्गा समेत)		
ख)	कुल खेती गरिएको क्षेत्रफल		
ग)	पशुपालनको लागि प्रयोग गरेको जग्गाको क्षेत्रफल		
घ)	सिंचित जग्गाको क्षेत्रफल		
२.	सिंचाईको श्रोत		
क)	कूलो		
ख)	वोरिङ्ग		
ग)	इनार		
घ)	कृषि यन्त्र उपकरणहरूको विवरण तथा अवस्था		

६. खेती गरिएको वालीको क्षेत्रफल तथा उत्पादन विवरण

क्र.सं.	विवरण	इकाई	परिमाण	उत्पादन
क.	खाद्यान्नवाली			
१	धान			
२	गहुँ			
३	मकै			
४	कोदो			
५	जौ			
६	फाफर			
७	आलु			
ख.	दालवाली			

2022

१३
१०

५५
३०

क्र.सं.	विवरण	दृकाई	परिमाण	उत्पादन
ग.	तेलवाली			
१	रायो, तोरी, सर्यू			
२	तील, आलस			
३	सूर्यमुखी			
घ.	तरकारीवाली			
१	बर्षे तरकारी			
२	हिउँदे तरकारी			
३	वेमौसमी तरकारी			
छ.	आलु			
च	मसलाबाली			
१	प्याज, लसुन, खुर्सानी			
२	अदुवा, वैसार			
छ.	अलैची			
ज	ऊखु			
झ	चिया, कफी			
ञ	फलफूलवाली			
१	स्याउ			
२	सुन्तलाजात			
३	आँप, लिची			
४	केरा			
ट	घाँस खेती			
१	बर्षे घाँस			
२	हिउँदे घाँस			
३	डाले घाँस			
ठ	मौरी पालन			
ड	रेशम खेती			
ढ	अन्य (स्थान विशेष वाली)			
ण	माछा पालन			
त	बीउ उत्पादन (कुनै वाली वा पशु विशेषको भएमा)			
थ	नसरी			
द	श्रोत केन्द्र (कुनै वाली वा पशु विशेषको श्रोत केन्द्र भएमा)			

७. पशु पन्द्रीपालन तथा उत्पादन विवरण

क्र.सं.	विवरण	इकाई	परिमाण/उत्पादन
१	पशु पन्द्री		
२	ठूला पशु संख्या (गाई, गोरु, भैंसी, राँगो, याक आदि)		
३	साना पशु संख्या (वाखा, भेडा, बंगुर)		
४	प्रजजनको लागि पालिएको पशुको विवरण	३५७ नेपाल सरकार विकास मन्त्रालय चिह्नदाता	
५	हाँस, कुखुरा पालन		
६	दूध उत्पादन		
७	मासु उत्पादन		
८	अण्डा उत्पादन		
९	उन उत्पादन		

८. सेवा तथा संस्थागत पहुँच सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	सेवा तथा संस्थागत पहुँच	अति उत्तम	उत्तम	सामान्य	नभएको
१	विकास कार्यालयसंग सम्पर्क/समनवय स्थिती				
२	कृषि ऋण श्रोत एवं पहुँच				
३	बाली तथा पशुधन बीमा कार्यक्रममा पहुँच				
४	कार्यक्रम/आयोजनाबाट परियोजना प्राप्ति				
५	प्राविधिकसँगको सम्पर्क स्थिती				

९. कृषि पेशमा संलग्न कामदारहरूको विवरण

क्र.सं.	कामको किसिम	संख्या	घरेलु कामदार	ज्यामी कामदार
१	खेती कार्यमा			
२	पशुपालन कार्यमा			
३	पन्द्री पालन कार्यमा			
४	प्रशोधन तथा बजारीकारण कार्यमा			

१३

१०. कृषि व्यवसायमा लगानी स्थिती

क्र.सं.	सेवा तथा संस्थागत पहुँच	रकम रु.	कैफियत
	जम्मा खेती खर्च		
	जम्मा पशु पालन खर्च		
	जम्मा पन्छी पालन खर्च		
	जम्मा कृषि औजार उपकारण खरिद खर्च		
	अन्य खर्च		
	कुल जम्मा खर्च		

नेपाल सरकार
कृषि विकास मन्त्रालय
सिहारबाट

११. कृषि व्यवसायमा भएको लगानीको श्रोत:

क्र.सं.	लगानीको श्रोत	रकम रु.	कैफियत
१	कृषि विकास बैंकबाट लिएको ऋण रकम		
२	अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट लिएको ऋण रकम		
३	समूह/सहकारीबाट लिएको ऋण रकम		
४	साहुबाट लिएको ऋण रकम		
५	छिमेकीबाट लिएको ऋण रकम		
६	आफनै आमदानीबाट व्यर्होरिको रकम		
	जम्मा		

१२. कृषि पेशबाट बार्षिक पारिवारिक आमदानी स्थिती

क्र.सं.	सेवा तथा संस्थागत पहुँच	रकम रु.	कैफियत
१	खेती कार्यबाट		
२	पशु पालनबाट		
३	पन्छी पालनबाट		
४	कृषि उपजको बजारीकरणबाट		
५	कृषि पेश अन्तर्गत पर्ने अन्य कुनै माध्यमबाट		
	कुल जम्मा अम्दानी		

2000

13
14

2000

14

आचिता

नेपाल सरकार
स्थिती कार मंत्रालय

१३. निम्न विषयमा सहभागी कृषक दक्षता:

क्र.सं.	दक्षताको क्षेत्र
१	उन्नत प्रविधि उपयोग तथा अनुसरण (भएको/नभएको)
२	श्रोत साधनको अधिकतम सदृपयोग (गरेको/नगरेको)
३	प्रविधि विस्तारमा योगदान (भएको/नभएको)
४	रोग किरा नियन्त्रण प्रविधिको उपयोग (भएको/नभएको)
५	भकारो एवं गोठ सुधार (गरेको/नगरेको)
६	उत्पादन लागत तथा प्रतिफल सम्बन्धी रेकर्ड व्यवस्थापन (गरेको/नगरेको)
७	कुनै किसिमको पुरस्कार एवं प्रशन्सा पत्र पाएको (पाएको/नपाएको)
८	समूह, समिति, सहकारीका सदस्य (भएको/नभएको)
९	स्थानीय स्तरमा आफ्नो अनुभवको आदन प्रदान (गरेको/नगरेको)

१४. नयाँ कृषि प्रविधिको विकास

१५. खेती प्रणालीमा अपनाईएको नयाँ प्रविधिहरूको विवरण

१६. कृषि व्यवसाय एवं प्रविधिहरूको विस्तृतीकरण (कुनै भएमा)

१७. कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धनका भावी योजना (कुनै भएमा)

१८. कृषकको सफलताको कथा (बढीमा १०० शब्दमा नबढने गरी)

अ. शुभा

८/३

मुख्यमन्त्री
नेपाल सरकार

नेपाल सरकार
कृषि विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार

अनुसुची ४

उत्कृष्ट कृषक पुरस्कारको लागि कृषकले पेश गरेको निवेदनफारमको मूल्याङ्कनका आधारहरू: सिंहदरबार

क्र.सं.	निवेदनफारम मूल्याङ्कन मापदण्ड	पूर्णाङ्क अंक	प्राप्ताङ्क अंक
१.	श्रोत साधनको स्थिती एवं सदुपयोग	१०	
२.	स्थानीय समुदायमा कार्य अनुभवको आदन प्रदान एवं योगदान	२०	
३.	उत्पादन स्थिती/उत्पादकत्व	१५	
४.	सेवा तथा संस्थागत पहुँच	५	
५.	रोजगरी सिर्जनाको स्थिती	१०	
६.	कृषि व्यवसायमा गरेको आर्थिक लागानीको स्थिती	५	
७.	कृषि व्यवासयबाट प्राप्त आमदानी एवं प्रतिफल स्थिती	१०	
८.	कृषि विकास कार्यालय र प्राविधिकसँगको सम्पर्क स्थिती	५	
९.	प्राविधिक ज्ञान सीप बारे जानकरी एवं प्रयोगको स्थिती	१०	
१०.	कृषि व्यवसायको दिगोपनाको स्थिती	१०	

Handwritten signatures and marks are present over the table, including a large signature on the left, several smaller initials or marks in the center, and a signature at the bottom right.